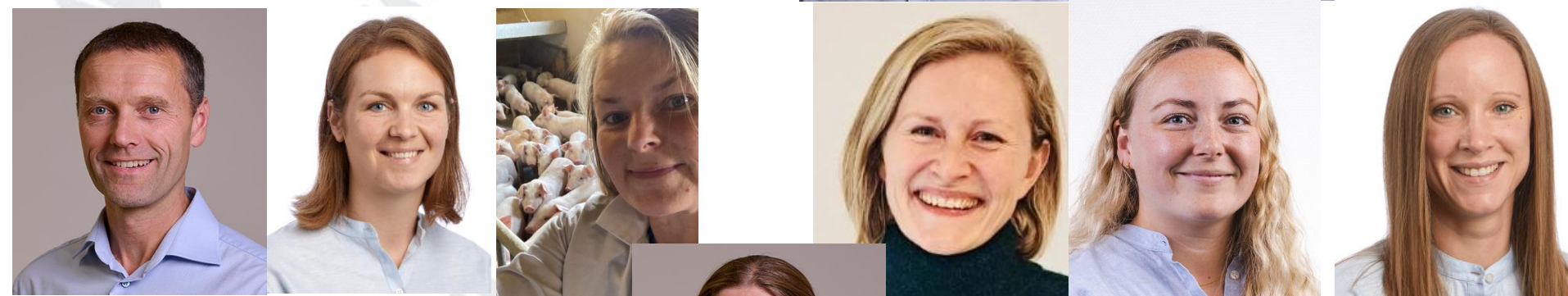


# Nyt fra dyrlægen

Sundhed, velfærd og produktivitet -  
hvad kan justeres i praksis?

Mette Gade



**PORCUS**  
Svinefagdyrlæger & Agronomer

# Programmet for den næste ½ time

- Udvikling i produktivitet
- Økonomi i 7 og 9 ugers fravænning
- Brucellose og smittebeskyttelse

## Efter brucellose-udbrud: Udendørs svinehold mødes af skrappe krav

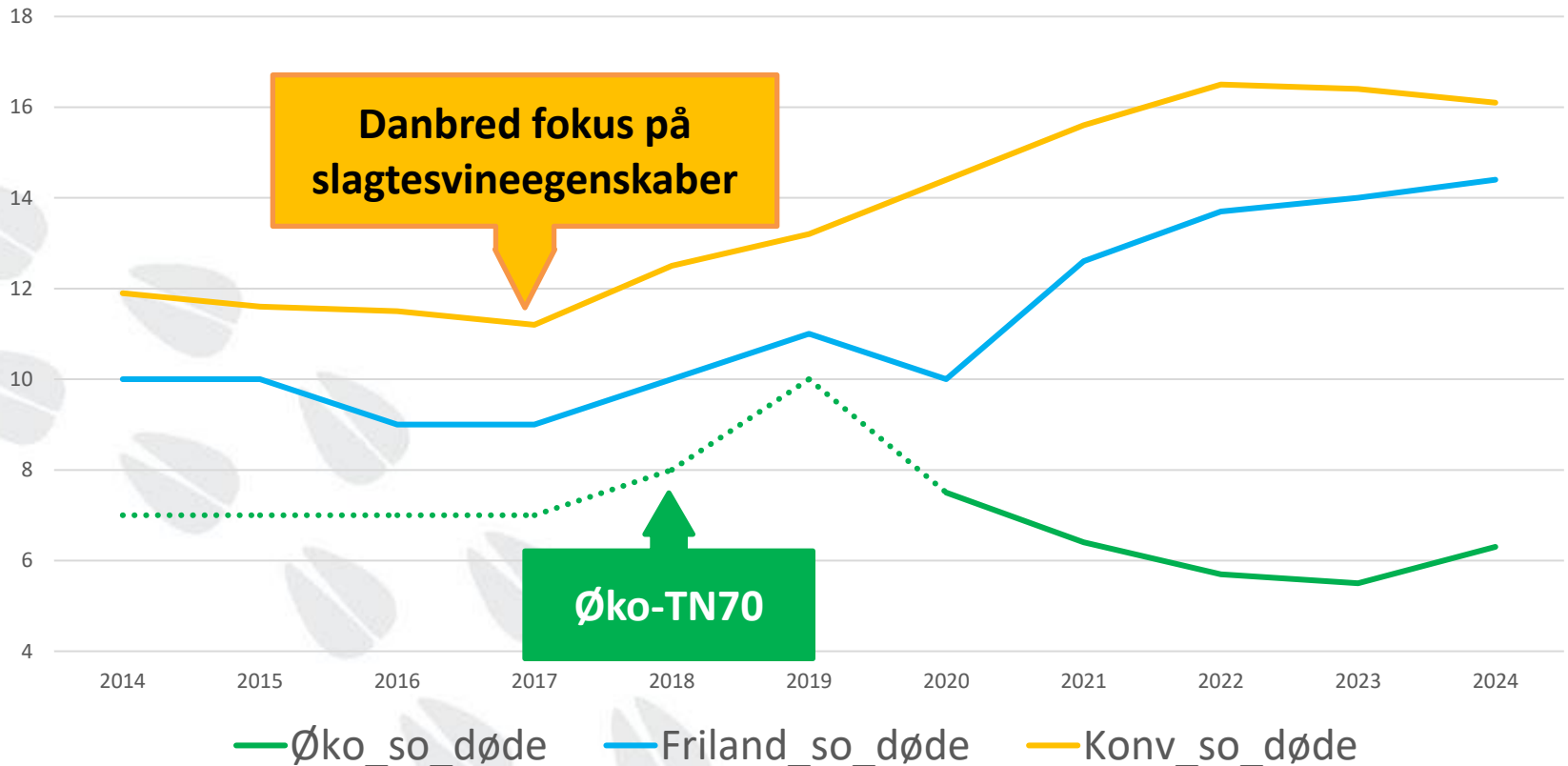
Fødevarestyrelsen skærper kravene til udendørs svinehold. De nye krav skyldes øget risiko for smitte med brucella fra vilde dyr.



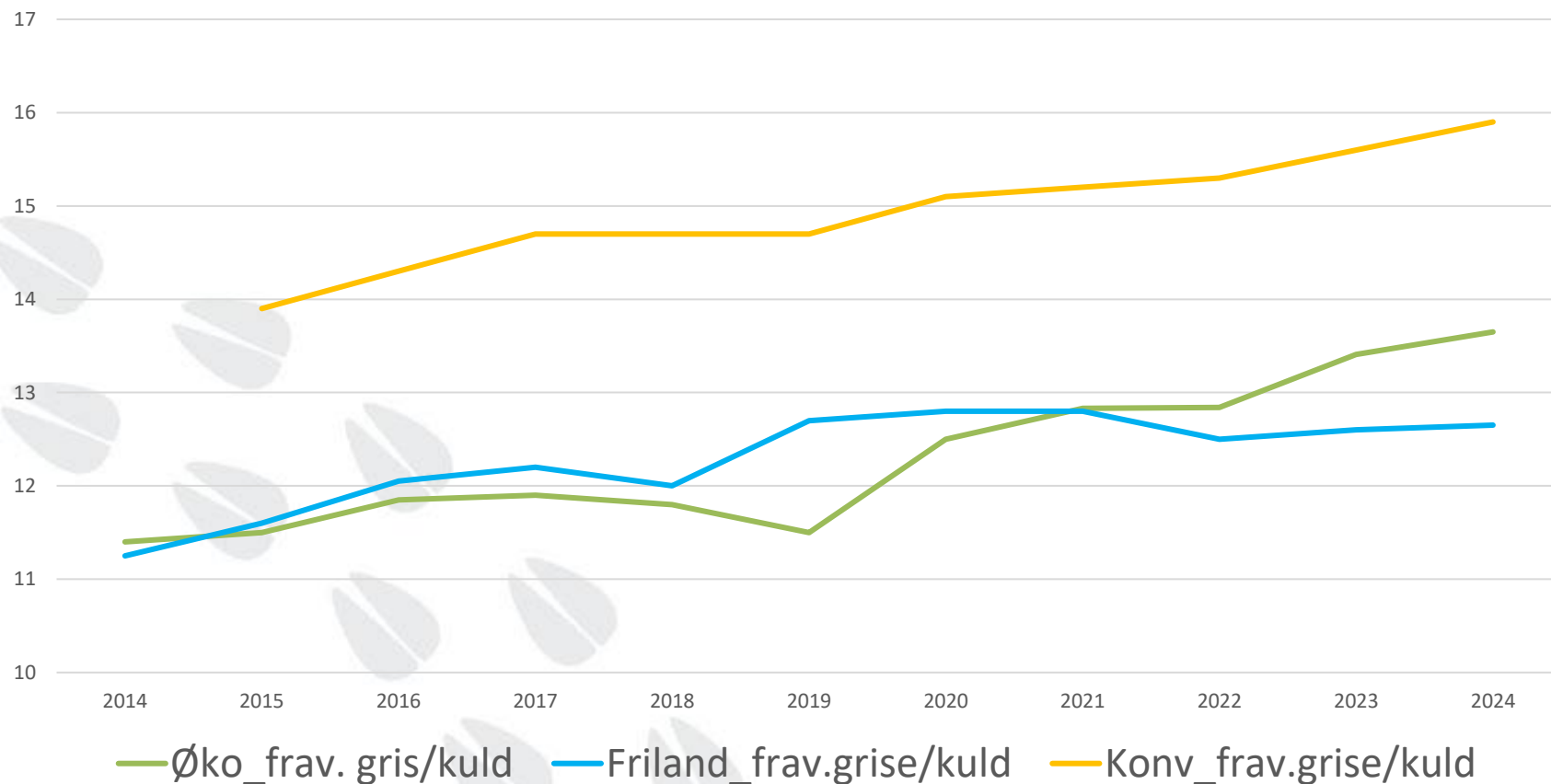
# Udvikling i produktivitet over de sidste 10 år

Baseret på gennemsnitstal

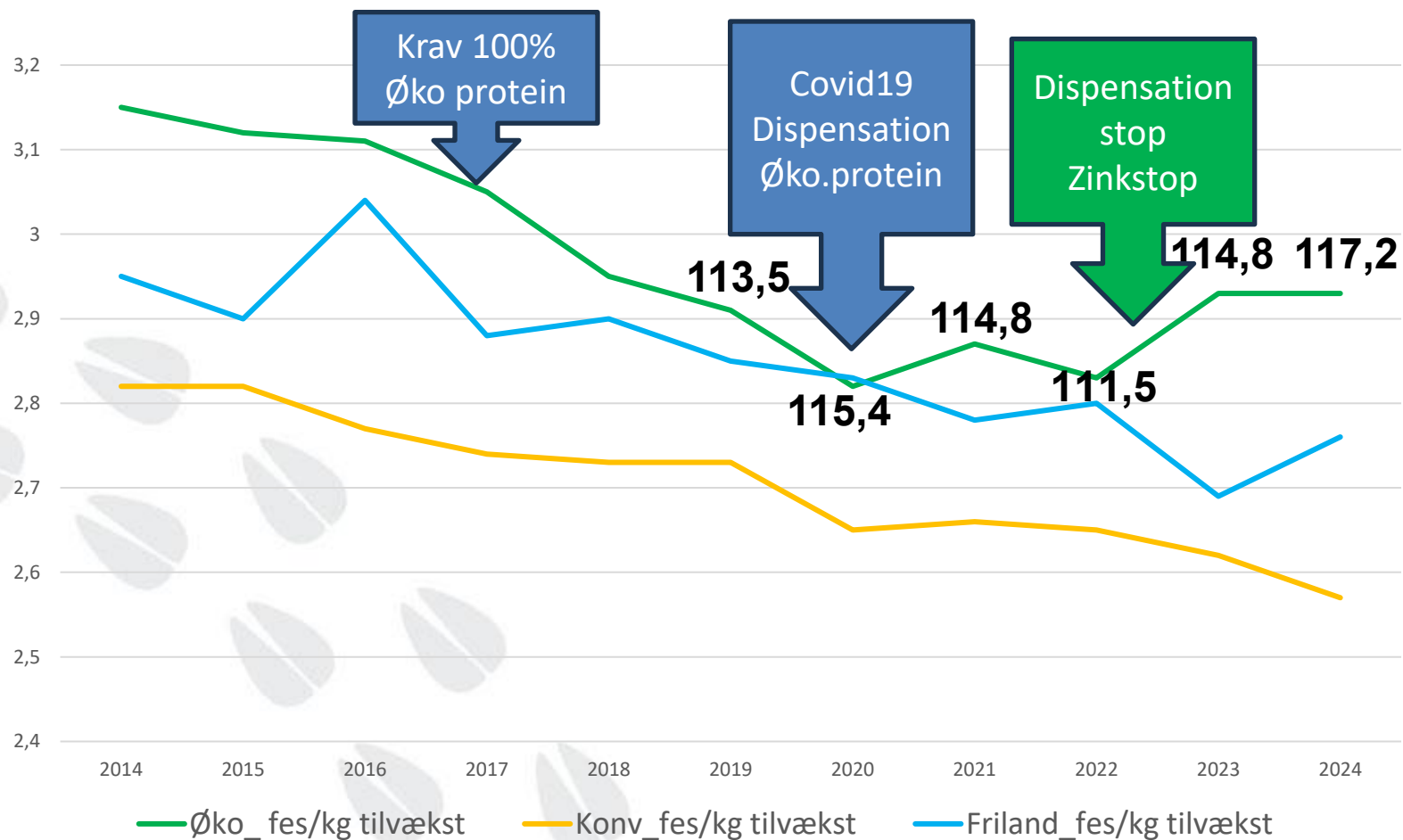
# So-dødelighed i %



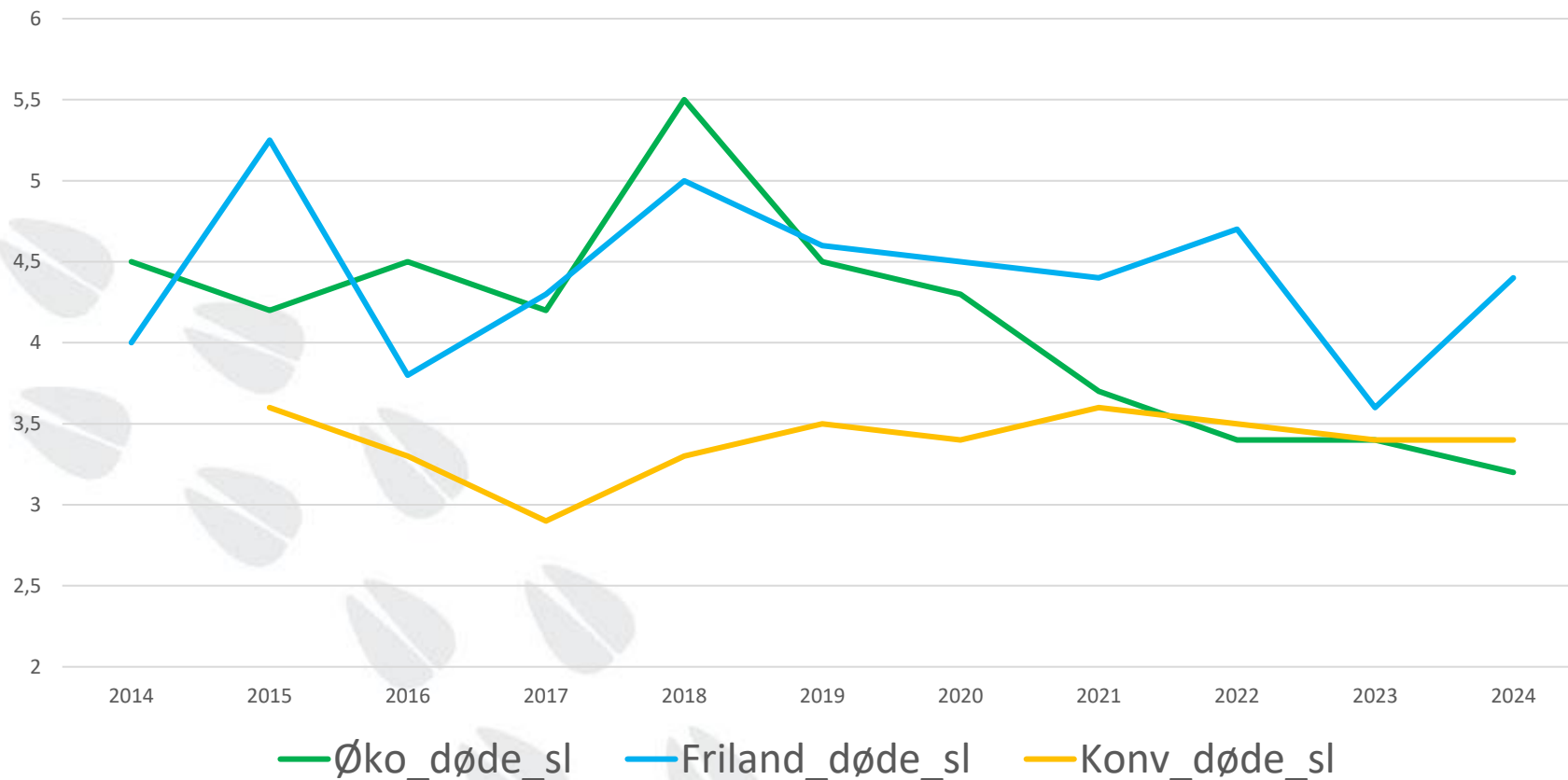
# Antal fravænnede grise pr. kuld



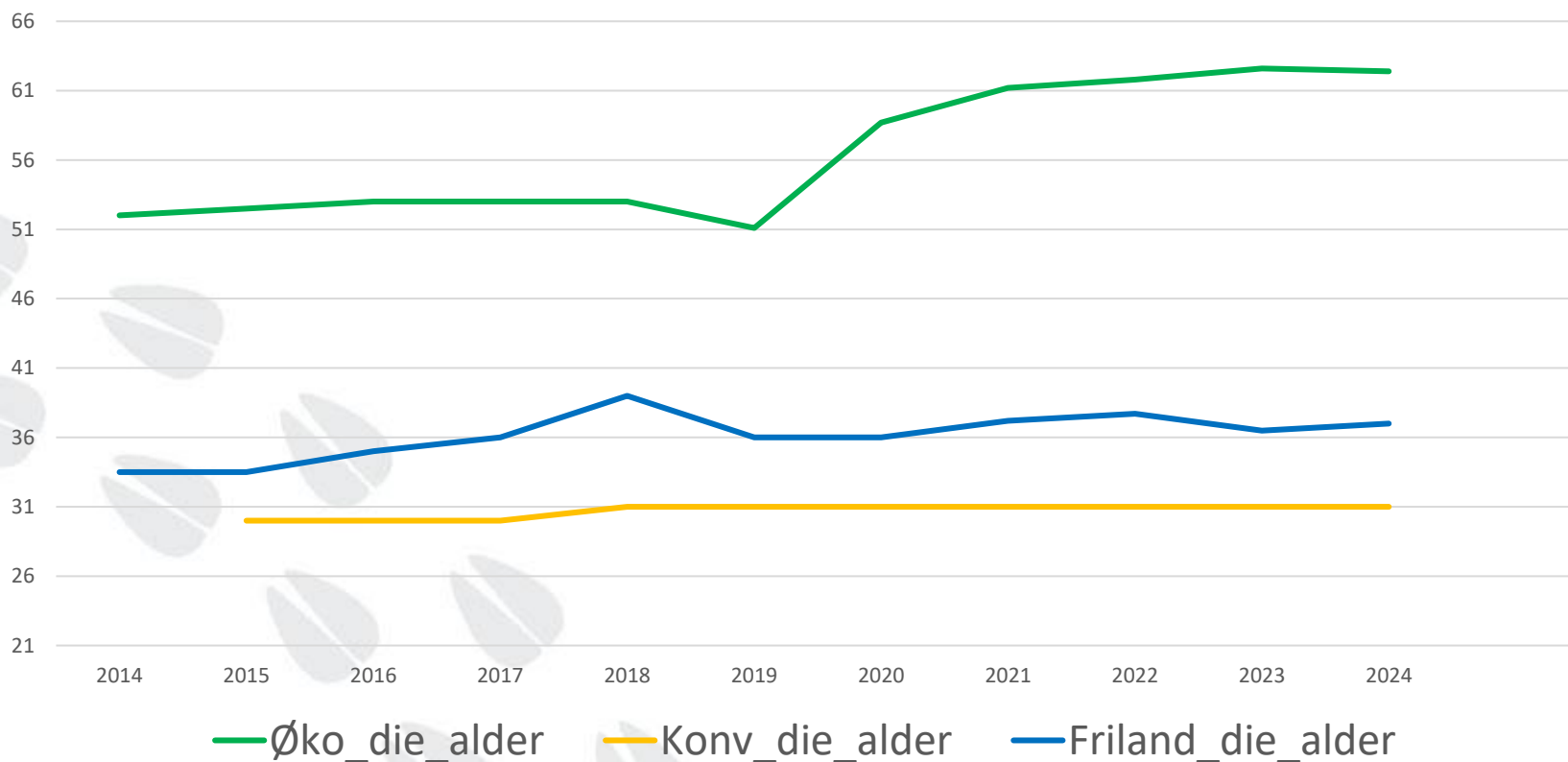
# Foderforbrug slagtesvin



# Dødelighed slagtesvin



# Diegivningsperiode pr. kuld



# Økonomi i 7 og 9 ugers fravænning



Farestier	160
Levendefødte	16,0
Kuldstørrelse efter kuldudjævning	14,0
Opsamlingsøer/uge	2,5
Pattegrisedødelighed	14,7
Faringsprocent	90
Tom farestald/indsættelse før (uger)	1

# Forudsætninger

Fravænningsalder/vægt	7 uger/12 kg	9 uger/18 kg	forskel
<b>Kapacitet årssøer</b>	<b>490</b>	<b>421</b>	<b>-69 søer</b>
Fravænnede smågrise	14.194	11.355	-2.839 stk.
Fravænnede pr. årssø	29	27	-2 stk.
<b>Fravænningsvægt kg</b>	<b>12</b>	<b>18</b>	<b>6 kg</b>
Beregnet pris v. fravæning (910 kr. 30 kg)	633	714	82 kr.
<b>Arbejdstimer pr. sø</b>	<b>13,2</b>	<b>14,2</b>	<b>1 time</b>
<b>Foderforbrug årssø, Fes</b>	<b>1820</b>	<b>1980</b>	<b>160 fes/sø</b>
Arbejdstimer pr. smågris	0,29	0,17	-0,12 time
Fodereffektivitet smågrise	2,17	2,07	-0,10 fes/kg tilv.
Dødelighed smågrise	2,80	1,80	-1 %
Dyrlæge, vacciner, medicin, søer	905	905	0 kr.
Dyrlæge, vacciner, medicin, smågrise	3	1,5	-1,5 kr.
Timepris	200	200	0 kr.



# Økonomi søer

Økonomi ved salg af faremark	7 uger/12 kg	9 uger/18 kg	forskel
Salgsindtægt smågrise	8.983.241	8.298.348	-684.893
Foderudgift søer	-2.826.412	-2.642.045	184.367
Foderudgifter pattegrise	-271.815	-217.448	54.367
Dyrlæge, vacc, med. udgifter	-443.450	-381.005	62.445
Lønomkostninger indtil fravænning	-1.293.600	-1.195.640	97.960
<b>Dækningsbidrag søer inkl. løn</b>	<b>4.147.964</b>	<b>3.862.210</b>	<b>-285.754</b>
<b>Dækningsbidrag pr. årssø inkl. løn</b>	<b>8.465</b>	<b>9.174</b>	<b>709</b>



# Økonomi salg fra faremark

- Økonomien i 7 og 9 ugers fravænning når break-even ved afgangsvægt på 19,5 kg fra faremarken – muligt?
- 1 kg fravænningsvægt koster 185.000 kr. / 439 kr./årso
  - Så økonomien i 9 ugers fravænning afhænger meget af den opnåede fravænningsvægt!
  - Kræver store farehytter
  - Let adgang til foder



# Økonomi salg 30 kg

Smågriseproduktion	7 uger/12 kg	9 uger/18 kg	forskel
Nettosalg smågrise	3.571.636	1.848.708	-1.722.929
Foderudgift smågrise	-2.055.426	-1.050.994	1.004.432
Dyrlæge, vacc, med.	-42.582	-17.033	25.550
Lønomkostninger	-811.086	-378.500	432.586
<b>Dækningsbidrag smågrise inkl. løn</b>	<b>662.543</b>	<b>402.181</b>	<b>-260.362 kr.</b>
<b>Dækningsbidrag smågrise inkl. løn</b>	<b>47</b>	<b>35</b>	<b>-12 kr.</b>

# Økonomi i 7 og 9 ugers fravænning

Det økonomiske tab ved at gå over til 9 ugers fravænning kan minimeres, hvis det er muligt at øge kapaciteten på faremarken og/eller man får en god afgangsvægt på grisene. Uudnyttet staldkapacitet i smågrisestalden er meget dyrt.



# Efter brucellose-udbrud: Udendørs svinehold mødes af skrappere krav

Fødevarestyrelsen skærper kravene til udendørs svinehold. De nye krav skyldes øget risiko for smitte med brucella fra vilde dyr.



# Brucellose - historik i DK

- Hyppigt hos grise indtil slutning af 1950 érne hvor sygdommen blev udryddet i DK
- Smittede frilandsbesætninger i 1994 (Hadsund) og 1999 (Vest for Hobro) og to harer i 2002 (Himmerland)
  - hævede testikler og tidlige aborter (omkring dag 21)
- Zoonoserisiko:
  - Hos grise i DK: *B. suis* biovar 2
  - Ingen rapporterede tilfælde i DK af *B. suis* hos mennesker
  - Biovar 2 mildere symptomer end andre typer
  - 1-7 humane tilfælde af *B. abortus* og *B. melitensis* pr. år fra 2018-2023
    - smittet iforbindelse med rejser eller ved at bringe inficerede fødevarer med hjem

# Brucella overvågning i DK

- Intet specifikt overvågningsprogram
- Orner testes for brucella inden de sættes på KS-stationerne samt ved eksport
  - Mellem 20.000-43.000 testede orner/år
    - Ingen positive

# Symptomerne



Foto: Svineproduktion.dk

- Søer:
  - aborter, omløbninger, dødfødte, svagfødte, små kuld
- Orner:
  - hævede testikler
- Ofte få eller ingen kliniske tegn

# Hvordan kommer smitten ind i besætningen?

- I DK kontakt med harer og deres efterladenskaber



Foto: patologivagten.dk/vildtsundhed



Foto: rangerrick.org

# Ændrede krav efter *Brucella suis*- udbruddet i 2025

# Nye baggrundserklæringer

[Ryd skema](#)

**Baggrundserklæring til brug ved flytning af tamsvin til en anden medlemsstat**

CHR nummer:  Besætningsnummer<sup>1</sup>:

Besætningsadresse:

6. Kommer fra fornævnte CHR-nr., hvor der i de sidste 12 måneder før afsendelsen enten er blevet anvendt brucellose-flyttekrav<sup>(4)</sup>, svarende til:

- VÆLG a:**  **Mulighed nr. 1:** Biosikringsforanstaltninger og risikobegrænsende foranstaltninger, herunder opstaldningsforhold og fodringssystemer, som fornødent for at forhindre overførsel af infektion med Brucella abortus, B. melitensis og B. suis fra vildtlevende dyr af arter, der er listeopført for den pågældende sygdom, til svin, der holdes på virksomheden, og der er kun anvendt avlsmateriale fra godkendte avlsmaterialevirksomheder, og der er kun indført svin fra virksomheder (CHR-nr.), der også anvender brucellose-flyttekrav, mulighed nr. 1<sup>(2)</sup>.
- eller
- VÆLG b:**  **Mulighed nr. 2:** Overvågningsprogram vedrørende infektion med Brucella abortus, B. melitensis og B. suis af svin, der holdes på virksomheden, og i dette tidsrum:
- er der anvendt passende biosikringsforanstaltninger og risikobegrænsede foranstaltninger, som forhindrer overførsel af infektion med Brucella abortus, B. melitensis og B. suis fra vildtlevende dyr af arter, der er listeopført for den pågældende sygdom, til svin, og
  - der er kun anvendt avlsmateriale fra godkendte avlsmaterialevirksomheder, og
  - der er kun indført svin fra virksomheder (CHR-nr.), der anvender brucellose-flyttekrav, mulighed nr. 1 eller mulighed nr. 2<sup>(2)</sup>.

Undertegnede erklærer, at ovennævnte oplysninger, der afgives under strafansvar, jf. straffelovens § 161, er korrekte. Af straffelovens § 161 fremgår det, at den, som udenfor det i § 158 nævnte tilfælde for eller til en offentlig myndighed afgiver falsk erklæring på tro og love eller på lignende højtidelig måde, hvor sådan form er påbudt eller tilstedt, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Dato og klokkeslæt for pålæsning:  Den besætningsansvarliges navnestempel eller  Den besætningsansvarliges underskrift<sup>2</sup>

# Krav ved omsætning af levedyr

1. Ingen brucellose i 42 dage før eksport/omsætning af grise til levebrug
2. Derudover skal virksomheden have opfyldt én af følgende **i mindst 12 måneder forud for afsendelsen**:

## Mulighed 1:

Dokumentation for, at virksomheden har truffet **tilstrækkelige biosikkerheds- og risikobegrænsende foranstaltninger** (fx kontrollerede opstaldningsforhold, smittebarrierer mv.) med det formål at *forhindre overførsel af infektion fra vilde dyr* til husdyr.

→ Dette vurderes især relevant for **frilandsbesætninger** pga. kontaktrisiko med vildt.

## Eller Mulighed 2:

Et **overvågningsprogram** for brucellose (dog eksisterer dette pt. ikke endnu i Danmark – arbejdet er igangsat), og at grise indført til besætningen også opfylder kravene.

# Særligt for friland ved omsætning af levedyr til Europa

## Spørgsmål

Kan friland nøjes med almindelig baggrundserklæring?

Kræves særskilt plan?

Skal den sendes ind før eksport?

## Svar

Formelt ja, men ikke uden dokumenteret biosikring

Ikke et standardiseret skema – men ja, der skal foreligge dokumenteret smittebeskyttelse

Ja, den skal være vurderet/tilgængelig for Fødevarestyrelsen før certifikat udstedes

# Hvad vil jeg anbefale i praksis?

## ✓ Trin 1

Udarbejd en **skriftlig smittebeskyttelsesbeskrivelse**, fx med:

- Hegntype (højde, nedgravning, maskestørrelse)
- Afstand mellem dobbelthejn
- Beskrivelse af inspektionsrutine
- Procedurer ved hegnsskade
- Foderopbevaring
- Håndtering af døde dyr
- Kontrol med adgang

## ✓ Trin 2

- Send den til lokal FVST-enhed og få en dialog **før første eksport**.
- Det reducerer risikoen for stop i certifikatudstedelsen.

Husk krav om min. 12 måneders uafbrudt regelefterlevelse inden eksport!

# Hegn – hold ræve og harer ude

- Rævetæt = haretæt
- min 150 cm højt
- + min. 3 el-tråd
- Eltrådens spænding kontrolleres hele vejen rundt (min. 3.000 volt)
- Hold vegetation væk fra hegnet



Foto: Linda Rosager Duve



# Et godt hegn holder også ræven ude



Foto: Sarah-Lina Aagaard Schild

# Infektiøse årsager til omløbninger

Agens	Typisk repro-problem	Nøglepointer / diagnostik
<b>PRRS</b>	Sen abort, dødfødte, svage grise, omløbninger	PCR på serum + foster/navlestreng. Ofte "storme" og mange dødfødte
<b>PCV2 (PCV3 ?)</b>	Abort, stenfostre, dødfødte	PCR + histologi.
<b>Influenza (feber)</b>	Omløbninger/abort sekundært til feber	PCR på næsesvaber i akut fase. Reprotab ses ofte 1–3 uger efter
<b>Parvovirus (PPV)</b>	Embryonal død → omløbninger; stenfostre	Klassisk "stenfostre i kuld". PCR på fostre + tjek gyltevacination
<b>Chlamydier</b>	Omløbninger/abort (sporadisk)	USK kønsorganer, PCR fra vaginalsvaber/placenta/foster. Ofte diffust billede
<b>Leptospira</b>	Omløbninger, sen abort, dødfødte	Serologi + PCR (urin/foster). Tænk vand/gnavere
<b>Rødsyge</b>	Abort sekundært til systemisk sygdom/feber	Feber/halthed. PCR/kultur. Forebygges med vaccination

# Konklusion

- Flot lav sodødelighed og fremgang i soholdet
- Foderforbruget hos økologiske slagtesvin!
- Hvis du overvejer 9 ugers fravænning anbefales det at regne på om kapaciteten på faremarken kan øges, og om der kan laves nok ekstra kilo på grisene
- Øg smittebeskyttelsen
  - Især fokus på at holde harer ude af besætningerne!